

Záchranný výskum v Habánskom dvore v Sobotišti pred domom č. 129 začal v roku 1976, potom pokračoval aj v roku 1977. Majiteľ S. Hyža porušil výkopom jamy na čerpadlo objekt s novovekým črepovým materiálom. Výskum zachytil tromi sondami (S – 1 – 76, S – 2 - 76 a S – 3 – 77) ohrozenú skládku výrobného odpadu habánskych hrnčiarov a džbankárov z rokov 1651 – 1661. Bola situovaná na pravom brehu habánskeho mlynskeho náhonu neďaleko historicky známych výrobných objektov. Rozkladala sa na ploche 60 metrov štvorcových. Išlo o pôvodnú nerovnosť terénu, klesajúceho k starému náhonu, ktorú využili hrnčiari a džbankári z niekoľkých majstrovských dielní v habánskom dvore a v priebehu siedmich až desiatich rokov ju zarovnali pokazenými polotovarmi a iným odpadom z výroby. Získaný bol materiál z kultúrnej vrstvy hrubej 60 až 150 cm zasahujúcej až do hĺbky 245 cm pod úroveň dnešného terénu.

Skládka obsahovala takmer výhradne nepodarky z rôznych fáz technologického procesu výroby, prevažne hrnčinu, málo majoliku, pomerne často technickú keramiku – nádoby na farby a polevy, občas i so zvyškami materiálu, podložky a pomôcky na kladenie do pece.

Ojedinele je zastúpená i kachliarska keramika, ktorá je však pre hodnotenie objektu nevýznamná, výrobky zo skla, kosti a rezané polotovary na kostené gombíky, popol. O využívaní skládky viacerými majstrami svedčia značky na keramike, z ktorých boli identifikované značky Müllera a Baumgartnera.

V rámci habánskej keramiky z Branča najväčšiu časť predstavuje hrnčina, významný je podiel kachliarskej keramiky, najmä veľké množstvo rekonštruovateľných kachlíc zo zrušených kachľových pecí na spotrebných skládkach v menej frekventovaných priestoroch hradu.

V rokoch 1978 až 1982 bol realizovaný výskum stredovekého hradu Branč. Výsledky výskumu datovali jeho fungovanie medzi roky 1251/1261 až 1722. Najstarším nálezom bola medená minca byzantského typu uhorského kráľa Bela III. (1172 – 1196), ktorá sa však našla v sekundárnej polohe, a preto nemá význam pre datovanie počiatkov výstavby hradu.

Pre habánsku problematiku je lokalita zaujímavá tým, že majiteľ hradu František Nyáry už v roku 1546 prijal habánov na svoje brančské panstvo. Sobotišťe sa stalo ich najstaršou a najvýznamnejšou lokalitou v Uhorsku. Pre Nyáryovcov na Branči predstavovali zo známych dôvodov významný ekonomický potenciál, preto neprekvapuje, že v keramickom nálezovom materiáli z výskumu hradu predstavuje habánska keramika 16. a 17. storočia viac ako 90 %.